

El rostre del canvi a les Balears

La victòria de les forces progressistes a Eivissa i Formentera farà de Pilar Costa la nova presidenta del Consell pitius. No només això: amb la pèrdua de les Pitiüses el PP ha vist com se li esvaïa la majoria absoluta a Balears. Pilar Costa és el rostre del canvi.

La victòria a Eivissa i Formentera de la coalició de partits progressistes no és un simple canvi d'orientació política del Consell Insular de les Pitiüses. És un vertader terratrèmol. Mai, al llarg de setze anys d'autonomia, la dreta havia vist perillar la seva hegemonia. No passava el mateix ni a Mallorca ni a Menorca. A la més gran de les Balears el Pacte de Progrés (PSIB, PSM i UM) ha governat el Consell durant el 1995-1999; a més, en el passat i durant dues legislatures (1983-1987 i 1987-1991) els conservadors (primer AP i després PP) hagueren de pactar amb UM per governar. A Menorca, entre 1983 i 1991, l'esquerra havia governat, a partir del pacte del PSIB-PSOE, amb l'Entesa de Menorca (PSM, EU -abans PCE- i grups progressistes independents). Aquell any, 1991, també la victòria, molt ajustada, havia estat per a l'esquerra, però un trànsfuga, Jaume Peralta, elegit dins les llistes socialistes, va pactar una moció de censura el mateix estiu després de les eleccions que donà el govern del Consell menorquí al Partit Popular. Al cap de quatre anys el PP obtingué majoria absoluta i enguany l'ha perduda, de manera que es dona per segur un pacte entre PSIB, PSM i EU que convertirà la socialista Joana Barceló en presidenta de l'ens de govern insular. En definitiva, l'únic consell que s'havia mostrat del tot impermeable durant quatre legislatures al missatge pro-

gressista era el d'Eivissa i Formentera.

Pilar Costa. L'hegemonia conservadora a les Pitiüses es remunta a les primeres eleccions, les de 1977, quan Abel Matutes aconseguí l'acta de senador dins la llista d'AP encara que en teòrica representació d'un eixam de partits petits de dreta insularista

El Consell Insular d'Eivissa i Formentera era l'únic que s'havia mantengut impermeable al missatge progressista.

que es deia S'Unió. Des d'aleshores, l'ombra de Matutes es va fer omnipresent. El poder exercit directament o, en els darrers anys, indirectament, per Matutes ha permès als conservadors mantenir una xarxa de relacions que gairebé feia impossible superar el PP en cap convocatòria electoral. De fet, elecció rere elecció (generals, locals i autonòmiques, aquestes darreres des del 1983) el PP era el partit més votat. Tenia tots els ajuntaments i el Consell d'Eivissa i Formentera, així com el senador que trien les Pi-

tiüses. Vint anys de control absolut dels ressorts del poder polític (per no anar més lluny, com quan sota el franquisme, el 1970, Abel Matutes ja fou batlle de la Vila d'Eivissa) feien pensar al progressisme que no hi havia res a fer.

A les primeres eleccions, les de 1977, tota l'esquerra, conscient de l'immens poder dels conservadors, posà en marxa un experiment polític per intentar presentar batalla al *mur* Matutes. Crearen el Bloc Autonomista, una candidatura conjunta de tot el progressisme al Senat per Eivissa i Formentera amb el suport del PSOE, PSP, PCE i la formació que aglutinava els independents d'esquerra nacionalista (agermanats amb el PSI i el Moviment Socialista de Menorca, que després formaren el PSM de Mallorca i el de Menorca). Tots donaven suport al candidat Isidor Marí. La campanya es bipolaritzà entre Matutes i Marí. La pressió contra els esquerrans va ser enorme. El *Diario de Ibiza*, aleshores controlat per la dreta local, es va convertir en mascaró de proa de la candidatura de Matutes. Finalment l'actual ministre d'Afers Estrangers del govern Aznar guanyà per poc més de mil vots. Per entendre fins a quin punt la dreta va fer un alè després de guanyar l'escó de senador, hi ha prou de dir que tota la portada del 16 de juny de 1977 del diari eivissenc era una foto de Matutes, acompanyada del següent text: "Una vez más a favor de la

moderación. Ibiza y Formentera votaron la verdadera democracia. Abel Matutes, senador". L'experiment unitari, tot i fracassar, demostrà que només si s'unia l'esquerra podia amenaçar l'hegemonia conservadora. Però mai més no es tornà posar en pràctica, fins el 1996.

A principis d'aquesta dècada el *Diario de Ibiza* va canviar de mans. El Grup Moll (editor, entre d'altres, del *Diario de Mallorca* i del *Levante*) l'adquirí i prengué una posició editorial crítica cap al poder conservador. Per altra banda, l'esquerra, farta de perdre eleccions, començà a recuperar la vella idea de la candidatura d'Isidor Marí. Amb possibilitats de ressò mediàtic i amb un principi de decisió política que pretenia refer la unitat progressista, mancava la persona independent que pogués posar-se amb garanties al capdavant de tota l'operació.

Mesos abans de les eleccions generals de 1996, i a partir de converses informals entre militants i independents d'esquerres, es va veure que podria quallar de bell nou l'experiment. Una jove advocada nascuda a Eivissa l'any 1966, activista de causes socials progressistes, Pilar Costa, podia ser la persona. A poc a poc es va anar dibuixant l'aposta: es volia reeditar una candidatura amb el suport de tots els partits i col·lectius i amb la independent Costa al capdavant. Els dos partits amb representació autonòmica (PSIB-PSOE i Els Verds) anunciaren que estaven disposats a jugar-se-la amb tothom per intentar vèncer els conservadors. EU també anuncià el seu suport. Les converses amb diversos col·lectius socials, culturals, ecologistes i de grups progressistes independents d'Eivissa i Formentera acolliren amb entusiasme la idea. Naixia la candidatura independent, sota la fórmula d'agrupació d'electors, "Eivissa i Formentera al Senat".

La dreta s'ho mirava amb suficiència. Estaven segurs que res no havia canviat i que conservarien el seu senador, com en els

darrers vint anys. Però no va ser així. La sorpresa va ser majúscula. Pilar Costa es convertia en la primera senadora progressista de les Pitiüses. Tot d'una després d'aquella victòria es posaren mans a l'obra per reeditar l'operació en les autonòmiques de 1999. Molts problemes, conseqüència de les reticències entre els partits, van estar a punt en dues ocasions de fer malbé l'operació. Finalment, i a pesar de no ser exactament el que s'havia pactat inicialment, naixia el Pacte Progressista d'Eivissa i la Coordinadora d'Organitzacions Progressistes de Formentera.

El 13 de juny el Pacte Progres-

sista obtenia 6 diputats per Eivissa, els mateixos que el PP, i la COP obtenia l'únic diputat per Formentera: 7-6, doncs. El Consell Insular d'Eivissa i Formentera serà presidit per Pilar Costa, i inclourà representació del PSIB, Els Verds i EU, i amb el suport extrainstitucional d'ERC i ENE. Però la victòria no es va produir tan sols a les Pitiüses. Va tenir un valor afegit: impedí la majoria absoluta del PP a Balears. Per això, si al capdavant el canvi polític a les Balears es concreta, tindrà sens dubte un rostre que el simbolitzarà: el de Pilar Costa.

Pilar Costa, cap de llista de la candidatura progressista a les Pitiüses. És la presidenta virtual del Consell d'Eivissa i Formentera.

Miquel Payeras